

Worden wie je bent

Waar ligt je interesse, wat is je talent?

TEKST MAARTEN MASSINK

In het kader van toekomst oriëntatie werd mij gevraagd een beeld te schetsen van het vak in de toekomst. Welke ontwikkelingen staan ons te wachten en hoe gaat het vak vorm krijgen? Het volgende artikel is fictief en op eigen titel. Gebaseerd op verwachtingen gezien de huidige trends in het land van (bewegings) onderwijs.

1. Welke naam heeft ons vak?

We schrijven het jaar 2032. Het vak heet in volksmond nog steeds gymnastiek. In de Personal-Identity-Development-Institutes (PIDI) voorheen VO-scholen genoemd is er voor het vak steeds een andere naam verzonnen door onderwijsontwikkelaars en de vakwereld van docenten bewegingsonderwijs. Lichamelijke oefening, Lichamelijke opvoeding, Bewegingsonderwijs, Bewegen en sport, Human movement and sport. In de ontwikkelinstituten heet het nu officieel Identity Development and Sports (IDAS). Vertaald in Nederlands (dat vanwege het internationaliserende karakter steeds minder gebruikt wordt op PIDI's); Identiteitsontwikkeling door sportieve activiteiten. Met sportieve activiteiten worden ook recreatieve activiteiten bedoeld die een fysieke component hebben en niet competitiegericht zijn. Tijdens IDAS kunnen cliënten (voorheen leerlingen) zich ontwikkelen op verschillende terreinen die met bewegen en sport en lichamelijke te maken hebben.

Centraal staat de vraag op de PIDI's; welke persoonlijkheidskenmerken heb je of wil je gaan ontwikkelen zodanig dat jij jezelf het beste verder kan ontwikkelen, en welke een unieke en ondersteunende bijdrage kan jij leveren aan de samenleving. Daarbij worden vragen beantwoord als;

- wat onderscheidt jou van andere mensen?
- hoe kun je van die uniciteit steeds blijvend genieten en deze verder ontwikkelen?
- hoe kun je met je talenten en mogelijkheden bijdragen aan de samenleving?

Deze gerichtheid op persoonlijkheidsontwikkeling heeft een vlucht genomen in gepersonaliseerd leren. Het is de kern geworden van het onderwijssysteem dat steeds minder gestuurd

wordt door de staat en meer door belangengroepen (vanuit religie of overtuiging) en commerciële instellingen die in de vrije markt concurrerend met elkaar omgaan. Voorbeelden van krachtige persoonlijkheden in de samenleving worden daarbij als voorbeeldideaal naar voren geschoven. De staat heeft meer een regelgevende en controlerende functie. Tevens is de staat speler op de markt en actief in het opzetten van PIDI's daar waar nodig.

2. Hoe ziet de oefenplek (gymzaal, sporthal, veld, buurt, omgeving) er uit?

Het ontwikkelinstituut is zeer divers en maakt gebruik van verschillende locaties. De cliënten

stellen hun eigen programma samen online, eventueel bijgestaan door een tutor online. Indien nodig kan er ook een persoonlijke afspraak gemaakt worden met de tutor. De cliënt geeft aan op welk gebied hij of zij zich wil ontwikkelen. Hij kan naar de gekozen ontwikkelplek gaan en daar samen in een groep of individueel aan de gekozen activiteit en het gekozen niveau werken. Er wordt gekozen op basis van doelstellingen die bijdragen aan een aspect van identiteitsontwikkeling. Hiervoor zijn programmamodellen samengesteld die op effectiviteit zijn getest.

Er zijn standaardprogramma's beschikbaar, maar het is ook mogelijk hier op te variëren en te specialiseren of te remediëren. Dit gaat in overleg met de tutor en/of een identiteit-ontwikkelaaradviseur. De oefenplekken zijn rondom het ontwikkelinstituut aanwezig. Denk aan velden, gymzalen, fitnessruimtes, skatebanen, sporthallen. Maar er kan ook gebruik gemaakt worden van verder weg gelegen specifiekere oefenplaatsen (ijsbanen, zwembaden, skihallen, zeilplassen, kanobanen, roeibanen). De aanwezigheid van de cliënten wordt digitaal geregistreerd en opgeslagen in de mobilefile (soort digitale portfolio) De begeleider van de activiteiten is een expert in identiteitsontwikkeling en geeft het aan of de door de cliënt gestelde doelen bereikt zijn. Dit wordt digitaal opgeslagen in IDAS (Identity Development and Sports) report.

3. Wat doen cliënten (aan activiteiten), waar zijn ze mee bezig?

Iedere PIDI is verplicht cliënten breed te laten oriënteren op bewegingsactiviteiten en bewegingsmotieven en verschijningsvormen binnen deze

activiteiten door middel van IDAS. Centraal staan daar bij vragen als;

- waar ligt de gein voor jou in deze bewegingsactiviteit (beleving)?
- waar ben je goed in (resultaten)?
- waar ben je trots op qua persoonlijkheidsontwikkeling (houdingsaspecten)?
- hoe kun je je eigen talenten ontwikkelen en er van genieten (toekomst plannen)?
- wat kan en wil je samen met anderen doen (samenlevingsbijdrage)?
- welke bijdrage kun je leveren aan de ontwikkeling van anderen (sociale ontwikkeling)?

De activiteiten worden eerst op verschillende gebieden aangeboden. Voor een goede kennismaking met alle mogelijkheden wordt een basisprogramma doorlopen die verplicht en sturend is tot en met twaalf jaar op de BDI (Basic Development Institutes). Deze kennismaking gaat volgens verplichte leerlijnen die worden doorlopen tot het twaalfde jaar.

De doorlopende leerlijnen zijn globaal onder te verdelen in drie grote groepen en hebben betrekking op hun persoonlijkheid en een relatie aangaan met wereld om zich heen;

- 1 behendigheid en bewegingsvaardigheid gericht op het leren kennen en uitdagen van de omringende wereld (balanceren, zwaaien, springen, over de kop gaan, klimmen, jongleren.....)
- 2 fitheid en gezondheid gericht op het leren kennen de eigen lichamelijke fysieke mogelijkheden als kracht, lenigheid uithoudingsvermogen (lopen, springen, werpen, zwemmen, fietsen, kanoën, schaatsen, dans, yoga.....)
- 3 speelsheid en gerichtheid op de speelse omgang met de ander (soms in wedstrijdverband) in verschillende spelsituaties (doel-, terugslag-, tik en afgooi-, honkloop-, zelfverdedigingspelen.....).

Vanaf twaalf jaar worden op de PIDI's met IDAS

steeds meer keuzenelementen ingebracht. Vanaf vijftien jaar kiezen cliënten hun activiteiten. Zij mogen steeds meer variëren of zich specialiseren naargelang het persoonlijkheidsaspect dat zij willen ontwikkelen. Tot en met hun achttiende jaar zijn zij verplicht IDAS (Identity Development and Sports) te volgen. Zij houden onder andere in een mobilefile met filmbeelden bij welke ontwikkeling zij hebben door gemaakt waarin zij een beeld schetsen van zich zelf met antwoorden op de vragen die hun persoonlijkheidsvorming betreffen. Mobilefile is een vervolg op het portfolio. Het is een digitale versie van een portfolio waarin zij in filmbeelden en ander bewijsmateriaal hun persoonlijkheidsontwikkeling tonen op hun mobile telefoon.

4. Wat is de rol van de docent geworden?

De docent wordt een Sport Identity Coach (SIC), een begeleider van activiteiten en een expert op het gebied van persoonlijkheidsontwikkeling. Hij is kenner van de verschillende leerlijnen en naarmate hij oudere cliënten krijgt ook expert op specifieke activiteiten. Hij kent de mogelijkheden qua persoonlijkheidsontwikkeling op zijn specifieke activiteitengebied en kan cliënten daar in adviseren en verder brengen. Hij creëert mogelijkheden voor doorgaande ontwikkeling en laat cliënten reflecteren op de vragen waar cliënten antwoorden op gaan zoeken. Door de juiste vragen te stellen weet hij zijn cliënten bewust te maken van hun wensen en potenties en talenten.

Binnen een PIDI gaan docenten zich specialiseren. Sommigen zijn gericht op de vroege persoonlijkheidsontwikkeling en oriëntatie met de verplichte leerlijnen. Anderen zijn meer gericht op persoonlijkheidsontwikkeling in een specifieke

activiteit. Zij leren cliënten hun ontwikkeling te registreren en vast te leggen in hun mobilefile zodanig dat deze kwalitatief steeds beter (lees unieker en specifiek) wordt. Tevens maken ze cliënten bewust van hun mogelijke bijdrage aan de samenleving.

5. Hoeveel ruimte is er voor eigen initiatieven / invloed van cliënten?

De initiatieven voor de cliënten nemen toe met de leeftijd. Naarmate de kennismaking met bewegingsvaardigheid, gezondheid en speelsheid vordert, krijgt de cliënt beter zicht op zijn eigen wensen en mogelijkheden. Hij leert vanaf zijn twaalfde steeds meer zijn ontwikkelwensen samen met zijn tutor vorm te geven in een persoonlijk ontwikkelprogramma.

6. Hoe zien de lesgroepen er uit?

Lesgroepen worden in de eerste fase gevormd op basis van de kennismaking met de leerlijnen tot het twaalfde jaar. Daarna zijn er ook lesgroepen wisselend van samenstelling en kan gekozen worden op basis van de wensen van de cliënten. Er zijn vaste basisgroepen waar cliënten deel van uitmaken, waarin zogenaamde longterm development items aan bod komen. Deze hebben vooral te maken met sociale attitude vorming. Hierin is het nodig een vaste basisgroep te hebben waarin het leren kennen van elkaar en kunnen inspeelen op persoonlijkheidskenmerken van elkaar belangrijk is. Daarnaast zijn er ook variabele lesgroepen die meer op de activiteiten zelf gericht zijn en waarbij cliënten samen komen op basis van keuzes en belangstelling voor dezelfde sportieve activiteit.

7. En op welke tijden is er les / zijn er lessen of activiteiten?

Iedere cliënt dient een bepaalde hoeveelheid IDAS uren te maken. Tot het twaalfde levensjaar is dat iedere werkdag een uur, dus vijf keer per week. Dit kan ook na het twaalfde levensjaar maar is afhankelijk van de keuze die de cliënt in samenspraak met zijn tutor maakt. In ieder geval is drie uur per week na het twaalfde jaar verplicht. De tijden zijn afhankelijk van het rooster waarin een aantal momenten vastliggen voor bijvoorbeeld de basislesgroepen. De individuele wensen worden ingevuld door in te schrijven op de aangeboden cursusmomenten gedurende een periode.

8. Hoe krijgen cliënten feedback op deelname?

Cliënten houden hun ontwikkeling bij in een mobilefile waarbij de lesgroepen waaraan ze hebben deelgenomen worden weergegeven met een indicatie van het bewegingsniveau dat volgens een standaard is uitgewerkt voor de eerste twaalf jaar. Tevens worden interesses en mogelijke

talenten geïnventariseerd. Daarnaast worden de resultaten van de sociale ontwikkelingsitems bijgehouden in de basislesgroepen. De persoonlijke keuzes en vorderingen in de specifieke keuzesgroepen worden geregistreerd en verzameld in de mobilefile. De cliënt zorgt vanaf zijn twaalfde jaar ieder jaar voor filmpjes die representatief zijn voor zijn ontwikkeling. Dit zijn kortdurend filmpjes van maximaal vijf minuten. Hierin stelt hij zich zelf voor als deelnemer aan sportieve activiteiten en geeft aan waar hij goed in is, en trots op is, waaraan hij wil werken, wat hij wil verbeteren. Hij neemt hierin mee de commentaren van docenten, begeleiders en andere cliënten. Deze filmpjes vormen een onderdeel van zijn totale mobilefile waarin IDAS een belangrijke rol speelt. Deze mobilefile neemt hij mee naar toelatingsprocedures voor vervolgstudies (colleges, universiteiten) en sollicitaties en laten zijn kwaliteiten zien.

9. Hoe gaat ons vak om met zwakke bewegers?

Zwakke bewegers krijgen remediërende hulp tot hun twaalfde jaar. Daarnaast kunnen zij in de basislesgroepen leren zich te manifesteren in regelende rollen. Vervolgens kunnen zij er voor kiezen door te gaan met remediërend programma's. In de variabele lesgroepen kunnen zij bovendien steeds meer de activiteiten kiezen die bij hun interesse en bewegingsvaardigheidsniveau aansluiten.

10. Welke plaats heeft ons vak (IDAS) in de PIDI?

IDAS heeft een belangrijke plaats in de PIDI's ingenomen omdat het belang van bewegen en sport door sportieve activiteiten in het algemeen wordt onderschreven. Er zijn verschillende aspecten die in de persoonlijkheidsontwikkeling vooral bewegend tot hun recht komen. Bewegend leert ieder mens zichzelf en de wereld ontdekken en kennen. Deze zelfrealisatie gaat gepaard met levensvreugde en gezondheid die essentieel zijn voor de ontwikkeling van de uniciteit van de individuele mens en

voor de ontwikkeling van de samenleving. Vandaar dat vooral in de jonge leeftijd tot het twaalfde jaar iedere dag een uur aan sportieve activiteiten wordt besteed. Daarna krijgen cliënten volop de kans zich verder te ontwikkelen in een grote diversiteit aan bewegingsmogelijkheden. Bewegend krijgen cliënten kansen te ontdekken wie ze zijn en wie ze willen worden. Worden wie je bent. Sportieve activiteiten nodigen daartoe uit

11. Hoe is de relatie van het vak met de sport?

Sport is een aspect van het brede spectrum van sportieve bewegingsactiviteiten, daar waar het de gereguleerde sport betreft. Maar binnen IDAS vallen ook niet-gereguleerde sportieve activiteiten binnen het aanbod van mogelijkheden. Denk aan wandelen, freerunnen, recreatief routes fietsen, yoga,....

12. Hoe is de relatie van ons vak met gezondheid?

Het gezondheidsaspect is een belangrijk onderdeel van IDAS. In de mobilefile is reflectie hierop een belangrijke bijdrage. Hierbij wordt gezondheid opgevat in de brede zin van het woord; een maatschappelijk en geestelijk en lichamelijk welbevinden. Daar waar een van deze drie in het geding komt is er sprake van gezondheidsbedreiging. Bijvoorbeeld een training die sterk gericht is op conditieverbetering maar geestelijke stress oproept vanwege de druk op presteren is uit evenwicht wat betreft geestelijk welbevinden. Een ander voorbeeld hiervan is prestatiegerichtheid ten koste van fairplay. Cliënten leren hierover in basislesgroepen.

13. Wat is de legitimatie van ons vak en hoe is de status?

Veel grote persoonlijkheden geven aan dat IDAS in hun leven een belangrijke rol heeft gespeeld in hun persoonlijkheidsvorming. In vervolopleidingen en bij sollicitaties is het IDAS in de mobilefile een visite kaartje geworden en van grote betekenis in het aangeven van persoonlijke talenten en mogelijkheden. Het aansturen van deze persoonlijkheidsvorming en tegelijkertijd goed kijken en luisteren en ruimte geven aan de uniciteit van de cliënten vraagt expertise en vakmanschap van de SIC (Sport Identity Coach), voorheen docent LO. Het bewaken daarvan is een verantwoordelijkheid die door de staat gerealiseerd en mogelijk gemaakt moet worden met oog voor kwaliteit en continuïteit. Daarbij is het van het grootste belang dat mensen steeds zich meer gaan beseffen dat ruimte en aandacht in de PIDI's voor sportieve activiteiten met veel IDAS in de eerste ontwikkelingsjaren van hun leven hen tot gelukkigere mensen maakt. ■

Contact:

m.massink1@upcmail.nl

Foto's:

Hans Dijkhoff, Anita Riemersma

Kernwoorden:

LO-toekomstbeeld, onderwijs2032, persoonlijkheidsontwikkeling